

Mateusz Zimny

Streszczenie rozprawy doktorskiej

Tytuł rozprawy: *Zakon Ducha Świętego de Saxia w Polsce do końca XVIII wieku*

W pracy omówione zostały dzieje Zakonu Ducha Świętego w Polsce od chwili przybycia do diecezji krakowskiej w XIII w. do likwidacji polskich klasztorów w końcu wieku XVIII. Przedmiotem badań są klasztory, które od późnego średniowiecza pozostawały pod zwierzchnictwem duchackiego klasztoru w Krakowie.

Dysertacja podzielona jest na dziesięć części. Wstęp do pracy przedstawia zakres tematyczny i chronologiczny pracy, omawia stan badań i materiał źródłowy, a także formułuje cele i stawia problemy badawcze.

Rozdział pierwszy poświęcony jest dziejom Zakonu Ducha Świętego oraz obecności Zakonu w Europie Środkowo-Wschodniej.

Kolejny rozdział dotyczy okoliczności przybycia duchaków do diecezji krakowskiej, powstania pierwszego klasztoru, a także translacji do Krakowa.

Rozdział trzeci omawia dzieje poszczególnych klasztorów duchackich w Polsce, w tym konwentów dotychczas nieznanych lub jedynie wzmiankowanych w literaturze.

W rozdziale czwartym przedstawione zostały podstawy materialnej działalności klasztorów, a zatem uposażenie i majątek ziemski, rodzaj dochodów i charakter wydatków poszczególnych konwentów. Osobno omówiona została kwestia rozdzielenia majątków klasztorowego i szpitalnego.

Wewnętrzna organizacja Zakonu w Polsce na przestrzeni dziejów stanowi temat piątego rozdziału. Porusza on kwestię położenia polskich klasztorów w strukturach Zakonu, charakteryzuje zakonne prawo i jego ewolucję, omawia organy władzy, przebieg wizytacji generalnych i prowincjalnych, a także stan personalny z elementami analizy prozopograficznej.

Szósta część dysertacji, poświęcona życiu zakonnemu, podzielona jest na dwa podrozdziały. Pierwszy dotyczy życia duchowego, formacji zakonnej i kultury duchowej. Drugi podrozdział omawia kulturę umysłową, tj. życie intelektualne braci, ich wykształcenie, prowadzoną działalność intelektualną, wydawniczą i pisarską. Rozdział ukazuje też niektóre aspekty życia codziennego duchackich klasztorów.

Siódmy rozdział pracy przedstawia formy realizacji zakonnego charyzmatu posługi chorym, ubogim i potrzebującym. Omawia też wpływ rady miasta na funkcjonowanie szpitala.

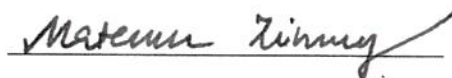
Kolejny rozdział stanowi różnorodnej działalności duszpasterskiej polskich duchaków, które nie wynikała wprost z zakonnego charyzmatu. Omawia też rolę szpitali duchackich jako *loca sacra* oraz przedstawia zagadnienie odpustów, jakimi cieszyły się kościoły Zakonu w Polsce.

Przedostatni, dziewiąty rozdział dotyczy kontaktów Zakonu z innymi instytucjami kościelnymi, m. in. ze Stolicą Apostolską, z biskupami diecezjalnymi, lokalne kontakty z klasztorami innych zakonów, a także relacje z domem generalnym w Rzymie i z żeńskim klasztorem sióstr duchaczek w Krakowie.

Ostatni, dziesiąty rozdział poświęcony jest przeprowadzonej w połowie XVIII w. reformie Zakonu oraz podjętej w tym czasie próbie odnowy. Przedstawia schyłek Zakonu oraz naświetla przyczyny jego upadku i kasatę klasztorów w końcu XVIII w.

Pracę dopełniają aneksy źródłowe: dwa wykazy: rękopisów oraz starodruków proveniencji duchackiej oraz źródłowy wykaz osobowy duchaków polskich od XIII do XVIII w.

Kraków, 15 maja 2023 r.

15.05.2023